

KYRÖNJOEN VESISTÖALUEEN TULVARYHMÄ

3. KOKOUS

Aika: 21.11.2012 klo 13:00-15:00

Paikka: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Alvar Aallonkatu 8, Seinäjoki

Läsnä:

Aulis Rantala (pj), Etelä-Pohjanmaan ELY
Liisa Maria Rautio, Etelä-Pohjanmaan ELY
Sari Yli-Mannila, Etelä-Pohjanmaan ELY
Suvi Saarniaho (siht.), Etelä-Pohjanmaan ELY
Seppo Rinta-Hoiska, Etelä-Pohjanmaan liitto
Kirsi Latvala, Ilmajoen kunta
Antti Lammi, Isonkyrön kunta
Hannu Törrönen, Kauhajoen kaupunki

Rami Linna, Kurikan kaupunki
Rune Bodbacka, Mustasaaren kunta
Hilkka Jaakola, Seinäjoen kaupunki
Jouni Salosensaari, Vaasan kaupunki
Antti Punkari, Vähänkyrön kunta
Kari Pajuluoma, Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos
Ole Wik, Pohjanmaan pelastuslaitos
Juha Korpi, Seinäjoen vesi

PÖYTÄKIRJA

1. Kokouksen avaus ja kokousedustajien toteaminen

Puheenjohtaja Aulis Rantala Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleeksi. Todettiin kokousedustajat. Juha Korpi Seinäjoen vedeltä liittyi uutena asiantuntijana ryhmään.

2. Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista.

4. Syystulva 2012

Liisa Maria Rautio Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksesta kertoi lokakuun alun poikkeuksellisista tulvista ja tulvavahingoista. Runsaiden sateiden seurauksena oli Pohjanmaalla ja Etelä-Pohjanmaalla viikonlopulla 5.-8.10.2012 yhtäaikainen poikkeuksellinen tulvatilanne kuudella vesistöalueella (Lapväärtin-Isojoki, Teuvanjoki, Närpiönjoki, Maalahdenjoki, Laihianjoki ja Kyrönjoki). Sateen ja tulvan ennustettavuus oli huono, joten aikaa tulviin varautumiseen jäi niukasti.

Kyrönjoella turvauduttiin tulvan aikana poikkeuksellisiin toimenpiteisiin tulvista aiheutuvien vahinkojen vähentämiseksi. Ilmajoen asutuksen tulvavahinkojen rajaamiseksi ja lupamääräyksistä johtuen Rintalan, Tieksin ja Halkosaaren pengerrysalueet otettiin käyttöön avaamalla tulvaluukut ja päästämällä tulvavesiä pengerrysalueille lauantaina 6.10. Tulvavesiä johdettiin pengerrysalueille kahden päivän ajan, jonka jälkeen aloitettiin tulvavesien takaisin pumppaaminen Kyrönjokeen. Lauantaina 6.10. Kurikassa sijaitsevan Pitkämön tekojärven vedenpinta ylitti sille asetun ylimmän sallitun vedenkorkeuden tason johtuen automaattisen vedenkorkeusmittarin antamista vääristä lukemista. Tästä johtuen siellä aloitettiin varotoimet padon turvallisuuden varmistamiseksi. Padon tulvakynnys avattiin, jolloin tulvavedet saatiin ohjautumaan lasku-uomaan ja lisäksi voimalaitospadon tulvaluukku avattiin. Toimenpiteet olivat riittäviä ja tekojärven vedenpinta saatiin laskemaan hyväksyttävälle tasolle. Laihianjoen alaosalla tilanne oli siitä erikoinen, että vaikka Karkkimalan havaintoasemalla Laihianjoen vedenpinta laski runsaan metrin 7.-12.10.2012, niin samaan aikaan Tuovilassa vedenpinta jatkoi nousuaan. Tämä todennäköisesti johtui

siitä, että rumpujen padotusten takia osa Kyrönjoen tulvavesistä virtasi Tuovilan kautta Laihianjokeen.

Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan pahimmilla tulva-alueilla kastui lähes sata asuinrakennusta, joista suurin osa oli Lapväärtissä (arviolta 50) ja Kauhajoella (arviolta 20). Lapväärtin-Isojoella tulvatilanne oli pahin, jossa tulvat aiheuttivat vahinkoa asuin-, koulu- ja teollisuusrakennuksille sekä tiestölle. Kauhajoella poikkeuksellinen tulva koetteli Kainastonjoen ja Pätäneenjoen alueita, erityisesti Kokon ja Jokimaan kyliä, joissa useita taloja kastui ja joutui veden saartamaksi. Jokimaasta evakuoitiin tulvan aikaan 20 henkilöä ja sikala. Lisäksi taloja kastui ja jäi saarroksiin mm. Ilmajoella, Jalasjärvellä, Närpiössä, Isojoella, Karijoella, Mustasaarella ja Vähässäkyrössä. Tulvavesi vahingoitti useita vapaa-ajan rakennuksia, kasvihuoneita, teollisuusrakennuksia ja häiritsi vesihuoltoa. Tulvat katkoivat useita liikenneyhteyksiä. Peltoalueita jäi veden alle noin 15 000 hehtaaria (ha), josta Kyrönjoen vesistöalueella noin 8 000 ha (pengerrysalueilla noin 2000 ha). Kokonaisvahinkojen arvioidaan nousevan yli 6 miljoonaan euroon. Euromääräisesti suurimmat vahingot ovat arvion mukaan Kristiinankaupungissa ja Kauhajoella. Näiden lisäksi tulva aiheutti runsaasti satovahinkoja ja tuhoutuneita rehupaaleja.

LM. Rautio kertoi, että useammilta vesistöalueilta saatiin hyvin ilmakuvia sekä havaintoja tulvavedenkorkeuksista. Tällä hetkellä ELY-keskusta työllistävät tulvien jälkihoito-toimenpiteet ja korvauksiin liittyvät selvitykset. Tulvan jälkeen on noussut esille kehittämistä vaativia asioita. Useamman automaattisen havaintoaseman toiminnassa esiintyi tulva-aikana ongelmia ja näiden toimintavarmuuden parantaminen sekä kameravalvonnan lisääminen kriittisissä kohteissa ovat keskeisiä kehittämistoimia. Eri tahojen välinen tiedonvälitys tulva-aikana toimi pääosin hyvin, mutta joiltakin osin puutteita ilmeni ja niiltä osin tiedonvälitystä on jatkossa parannettava. Muita todettuja kehittämistoimia ovat tulvien ennustamisen ja tulvista varoittamisen parantaminen, tilapäisten tulvasuojelurakenteiden ja pelastustoimien ennakkosuunnittelu, tulvasuojelurakenteiden automaation lisääminen sekä kiinteistöjen omistajien valistaminen tulvariskeistä ja heidän oman varautumisen kehittäminen. Syksyn tulvan seurauksena Suomen ympäristökeskuksen vesistöennusteisiin lisättiin paikoin uusia hälytys- ja varoitusrajoja. Tulvariskien hallinnan suunnittelussa on jatkossa pyrittävä lisäämään yleistä tietämystä tunnistetuista tulvariskialueista ja huomioimaan tulvaryhmien työssä merkittävien tulvariskialueiden lisäksi myös muut tulvariskialueet.

Keskusteltiin syystulvan vaikutuksista. Jouni Salosensaari Vaasan Vedeltä kertoi, että tulva-aikana Vaasan Vesi ei pumpkaa vettä Kyrönjoesta. Kiintoainepitoisuudet Kyrönjoessa ovat vielä korkealla ja täten syystulva vaikuttaa vesilaitoksen toimintaan useita viikkoja vielä tulvan jälkeenkin. Pilvilammen varastotilavuus takaa kuitenkin Vaasan vedensaannin useamman kuukauden ajaksi, vaikka vedenpumpaus Kyrönjoesta hetkellisesti keskeytetään. LM. Rautio kertoi, että Etelä-Pohjanmaan ELY on myös suorittanut tulviin liittyvää vedenlaadun tarkkailua. Näytteenotot aloitettiin 8.10. Vedenlaadussa on ollut nähtävissä selkeä kuormitushuippu, mikä vastaa koko vuoden kuormitusta.

Keskusteluissa nousi myös esille, että Suomen ympäristökeskuksen ja ELYjen ylläpitämä patotietojärjestelmä on uusiutunut. Järjestelmään viedään kevään aikana myös patojen turvallisuussuunnitelmat sisältäen vahingonvaaraselvitykset. Sovittiin, että S. Saarniaho-Uitto toimittaa asiasta lisätietoa.

5. Kyrönjoen tulvariskien hallinnan alustavat tavoitteet

S. Saarniaho-Uitto esitteli Kyrönjoen tulvariskien hallinnan alustavia tavoitteita, joita oli muokattu ja viimeistely viime kokouksessa käytyjen keskustelujen pohjalta. Tavoitteista keskusteltiin tarkemmin. Ihmisten terveys ja turvallisuus todettiin laajaksi käsitteeksi ja tuotiin esille, että nämä asiat pitäisi saada kuntien turvallisuussuunnitteluun mukaan. Ihmisten terveyden ja turvallisuuden takaaminen on ensisijainen tavoite. Sähkönjakelun toimintavarmuus nähtiin erityisen tärkeänä, sillä sähkökatkos vaikuttaa moneen asiaan mm. tulvanaikaisen tiedonkulun onnistumiseen sekä talojen suojaustoimenpiteisiin kuten pumppujen toimimiseen. Todettiin, että tulvariskikartoitusten tarkoitus ei ole ratkaista kaikkia ongelmia mitä tulvista saattaa aiheutua, vaan pikemminkin tuottaa tietoa eri toimijoille tulvariskeistä. Tulvariskikartoitus toimii lähinnä suunnittelun apuvälineenä.

Maankäytön suunnittelun todettiin oleva avainasemassa tulvien ennaltaehkäisyssä. Tarkemmat ohjeet kuntien kaavoittajille tulvien huomioonottamisesta nähtiin tarpeellisena.

Keskusteltiin, että tulvatietoisuuden lisääminen ja omatoimisen varautumisen edistäminen ovat avainasemassa tulvariskien hallinnan suunnittelun kehittämisessä. Tulvan aikana pelastuslaitos ei ehdi auttamaan kaikkia apua tarvitsevia. Tällöin on tärkeää, että asukkaat ovat omatoimisia ja osaavat toimia tulvatilanteessa oikein.

Keskusteluissa nousi myös esille, että eri tahojen suorittamien tulvan aikaisten toimenpiteiden korvauskysymykset olisi valtakunnallisesti selvitettävä. Jos korvausasiat olisivat jo ennakkoon tiedossa, niin niihin liittyviä jälkiselvittelyjä olisi vähemmän. Asian selvittämisen tarve korostuu, kun 1.1.2014 lähtien poikkeuksellisista tulvista aiheutuvien tulvavahinkojen korvaaminen siirtyy valtiolta vakuutusyhtiöille.

Sovittiin, että seuraavassa kokouksessa alustavia tavoitteita käydään vielä pikaisesti läpi ja alustavat tavoitteet lyödään lukkoon.

6. Muut asiat

S.Saarniaho-Uitto kertoi, että Etelä-Pohjanmaan ELY on laatimassa parhaillaan tulvaryhmän viestintäsuunnitelmaa. Sovittiin, että asiaa käsitellään tarkemmin seuraavassa kokouksessa.

Kuntaliitto järjestää 15.1.2013 koulutusta kunnille ja muille tulvariskien hallinnan parissa työskenteleville. Sovittiin, että S.Saarniaho-Uitto lähettää asiasta tarkempaa tietoa kokouksen jälkeen.

7. Seuraavat kokoukset

Kyrönjoen tulvaryhmän 4. kokous pidetään **torstaina 7.2. klo 13** (Seinäjoki, Etelä-Pohjanmaan ELY).

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja totesi kokouksen päättyneeksi.

Muistion vakuudeksi

Aulis Rantala

Suvi Saarniaho-Uitto